

STUDIU PRIVIND NECESITATEA REABILITĂRII, MODERNIZĂRII ȘI EXTINDERII AMENAJĂRILOR HIDROAMELIORATIVE DIN SUD - VESTUL ROMÂNIEI

- EXECUTIVE SUMMARY -

Analizând sursele istorice și informațiile tehnice evoluuate pe parcursul timpului, se desprinde realitatea că **Banatul s-a născut din mlaștină și s-a dezvoltat cu eforturi mari făcute de generațiile trecute, dar se va reîntoarce în mlaștină dacă nu se vor găsi căile de înțelegere și de soluționare a problemelor de îmbunătățiri funciare** la adevărata lor importanță pentru realizarea unei agriculturi raționale cu protecția resurselor de apă și sol.

Francesco Grisellini în 1780 : “în afară de mlaștina de la Aranca, apele râurilor Beghei, Timiș, Bârzava, împreună cu o mulțime de pâraie și scurgeri ale izvoarelor fuseseră lăsate în voia soartei, ... ne-îndiguite; aceste ape inundaseră aproape toate terenurile joase, formând curând noi mlaștini, mai mari decât cele vechi. Permanentele schimbări atmosferice în această regiune, grație poziției naturale, o expune și evaporărilor infecțioase care se ridicau de pe atâtea ape greu mirositoare și putregaiie o făceau a fi cel mai trist loc de ședere”.

Arealul cuprins în amenajările de desecare și combatere a eroziunii solului, care face obiectul acestui studiu, se află în S-V României (județele Timiș, Arad și Caraș Severin) și are o suprafață de **788.661 ha**, reprezentând cca. 50 % din totalul suprafeței agricole a zonei (1.584.007 ha). Aceste amenajări de desecare au fost realizate de-a lungul a peste 250 de ani astfel încât zona, care în anul 1718 era considerată depopulată, a devenit cea mai prosperă a României, cu o agricultură dezvoltată.

După anul 1989, alocarea de fonduri insuficiente pentru întreținerea acestor amenajări, multe dintre ele realizate la nivel tehnic și de cunoaștere al anilor 1970 – 1980, a determinat **reducerea severă a funcționalității lor, datorită colmatării canalelor, creșterii vegetației specifice zonelor umede, deteriorării construcțiilor hidrotehnice și a stațiilor de pompare.**

Consecințele acestei stări de fapt sunt amplificate, an de an, de evoluțiile climatice extreme, caracterizate de alternanța perioadelor cu exces-deficit de precipitații.

Efectele negative mai importante sunt:

- degradarea solurilor (compactare, sărăturare secundară, poluare și eroziune prin scurgere la suprafață etc).
- poluarea apelor de suprafață și freatice;
- imposibilitatea efectuării lucrărilor agricole la timp și în condiții optime;
- creșterea riscului de inundații;
- pierderi de plante sau suprafețe de cultură prin băltiri;
- periclitatea sustenabilității activităților agricole din aceste zone.

Cele prezentate au, în final, **efecte negative asupra calității vieții locuitorilor**, iar pe termen mediu și lung, pot duce la reducerea suprafețelor cultivate.

Amenajările hidroameliorative din Sud vestul României au fost proiectate astfel încât să elimine apele în exces, gravitațional sau prin pompare, și să **mențină nivelul apelor freatice la peste 1,8 m adâncime, considerat ”punct critic”** pentru zona de subsidență și divagare din Câmpia Banato – Crișană.

Ridicarea nivelului apelor freatice peste "punctul critic" de 1,8 m determină în perioadele ploioase, **joncțiunea apei pluviale cu cea freatică favorizând levigarea îngrășămintelor, pesticidelor, erbicidelor în apele freatice.**

În același timp, excesul de apă se scurge la suprafața solului antrenând particolele de sol și substanțele chimice în canale, pârâuri și ajungând în final în râuri.

Excesul de apă afectează culturile agricole prin:

- întârzierea semănatului în primăvară;
- pierderi de plante și/sau suprafețe prin bălțiri;
- favorizarea atacului de boli;
- înmulțirea buruienilor hidrofile;
- suprapunerea fenofazelor critice pentru apă a plantelor cu perioadele calde și secetoase;
- sistem radicular slab dezvoltat.

Sustenabilitatea fermelor este afectată datorită:

- degradării calității solului;
- costuri tehnologice suplimentare;
- necesitate supradotării cu utilaje agricole, pentru efectuarea lucrărilor agricole într-un timp cât mai scurt;
- scăderea producțiilor realizate.

Reabilitarea amenajărilor hidroameliorative și aducerea lor la parametrii optimi, funcțional proiectați, va contribui la o ameliorare semnificativă a calității solului, apei și vieții oamenilor.

Factorii limitativi pentru producția agricolă (compactarea solurilor, excesul și deficitul de precipitații, sărăturarea secundară) necesită măsuri agrotehnice specifice cu puternic efect ecologic atât asupra solului cât și asupra reducerii poluării apelor de suprafață și freatice:

- lucrări de prevenire a compactării secundare a solului;
- permeabilizarea solului prin lucrări de afânare adâncă;
- practicarea de asolamente ameliorative pentru mediu.

Aceste măsuri pot genera eco-scheme, susținerea aplicării lor de fermieri fiind necesară.

În contextul schimbărilor climatice, a alternanței perioadelor cu exces de precipitații cu cele de secetă, **în viitor este obligatorie o abordare integrată astfel încât să se reducă aportul de apă din zonele limitrofe mai înalte**, prin retenția lor în mici baraje, acumulări urmând ca apa să fie utilizată pentru irigații în perioadele secetoase.

Exploatarea rațională a amenajărilor hidroameliorative, după reabilitarea și modernizarea lor, presupune câteva imperative tehnice și legislative:

- **introducerea tarifelor (taxelor) de IF conform legii 138/2004 pentru toți beneficiarii;**
- **susținerea financiară pentru plata taxelor de IF din fondurile de mediu.**

Estimarea costurilor pentru reabilitarea și modernizarea amenajărilor hidroameliorative din zona de Sud Vest a României, acoperind o suprafață de 788.661 ha s-a efectuat având la bază inventarul lucrărilor hidroameliorative, starea lor actuală și prețurile de pe piață și sunt:

- cheltuieli estimate pentru repararea lucrărilor din perimetrele amenajate
 - **637.565 mii lei + TVA**
 - cheltuieli pentru reabilitarea/modernizarea stațiilor de pompare pentru evacuarea apelor:
 - **1.390.550 mii lei + TVA**
- Valoarea totală** pentru reabilitarea și modernizarea amenajărilor hidroameliorative:
- **2.028.115 mii lei + TVA la un curs de 4,8 lei/ €**

Pentru întreținerea amenajărilor hidroameliorative, după reabilitare și modernizarea lor la o periodicitate de 10 ani este necesară dotarea cu 54 dragline și 74 buldozere, precum și mijloace de transport specifice.

"A aștepta să culegi altceva dintr-un pământ decât ceea ce a fost semănat în el, ar fi copilărie" (Mihai Eminescu).